

ІДЕЇ
ІННОВАЦІЇ
ТЕХНОЛОГІЇ
НАУКА
ТВОРЧІСТЬ

НАШІСТЬ
МАЙБУТНЄ
ПЕРЕВАГА

ЗАХИЩЕНО
ПРАВОМ
ПІДТРИМАНО
ДЕРЖАВОЮ
ПРАЦЮЄ НА
ПЕРЕМОГУ

Інтелектуальна власність у сфері оборони як складова суверенітету держави

*Оксана Кашинцева
керівник Центру розвитку права
інтелектуальної власності
УКРНОІВІ*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ — СКЛАДОВА СУВЕРЕНІТЕТУ ДЕРЖАВИ

Львів, 28 квітня 2026

Україна як частина радянської імперії мала *quasi* державні інституції

27 січня 1992 року —
постановою Кабінету Міністрів
України було створено
**Державне патентне відомство
України / Держпатент України**

- початок контролю власного ринку ОПІВ, набуття досвіду виходу на зовнішні ринки
- національний інтерес: баланс внутрішньої та зовнішньої політики
- ІВ як інструмент зовнішньої політики

Початок формування самостійної політики в сфері ІВ: тактичні поступки заради стратегічної МЕТИ

Eurasian Patent Office:
Your First Choice for IP Protection in Eurasia

Written by Dr. Gregory Ivkay, EAPO President & Chairman, Yekaterinburg, Russia, and Managing Director of Yekaterinburg and Permian, Russia.
www.eapoc.com
www.eapo.org

Author Bio:
Dr. Gregory Ivkay
Dr. Gregory Ivkay is EAPO President & Chairman, Yekaterinburg, Russia, and Managing Director of Yekaterinburg and Permian, Russia. He is also a member of the Eurasian Patent Office Board of Directors. He is a member of the Eurasian Patent Office Board of Directors. He is a member of the Eurasian Patent Office Board of Directors.

Dr. Alexey Yakhnin
Dr. Alexey Yakhnin is a Russian Patent Attorney, Yekaterinburg and Permian, Russia. He is also a member of the Eurasian Patent Office Board of Directors. He is a member of the Eurasian Patent Office Board of Directors.

The Eurasian Patent System is one of the largest regional patent systems in the world.

Економічні вигоди необхідності формування власної політики в сфері ІВ

- росія змусила Україну згорнути всі ракетні програми в обмін на дешевий газ. Українська політична еліта не змогла цьому протидіяти.
- Фармацевтична промисловість перейшла в приватні руки, а індустрія генеричних лікарських засобів почала швидко зростати.
- Розвиток інших галузей також потребував належного захисту інтелектуальної власності.

bbc.com/news/av/world-europe-25152762

YouTube Facebook Википедия DeepL Translate | H... Рк срапошару, не... Вижави (12) - oksana... (53) Marta Iolkina | IP and Access

2013 28-29 November 2013

VILNIUS Eastern Partnership Summit 28-29 November 2013

VILNIUS Eastern Partnership Summit 28-29 November 2013

VILNIUS Eastern Partnership Summit 28-29 November 2013

02:25

Explore m
UP NEXT
1:42
2:35
2:40

EU and Ukraine fail to sign association agreement

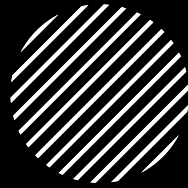
At a news conference in Vilnius, EU Council President Herman Van Rompuy said an

Let us know you agree to cookies We use cookies to give you the best online experience. Please let us know if you agree to all of these cookies.

21°C Most

Concluding of the EU-Ukraine Association Agreement

- 21 March 2014 - the political part of the agreement is signed,
- 27 June 2014 - economic part of the agreement was signed
- 16 September 2014 - the Verkhovna Rada of Ukraine and the European Parliament simultaneously ratified the EU-Ukraine Association Agreement
- 1 November 2014 - provisional application of the Association Agreement
- 1 September 2017 - entry into force.

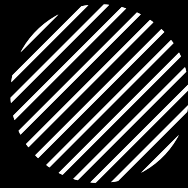
IP in the Association Agreement

Chapter 9: Intellectual property	Copyright and related rights	Trade marks
Geographical indications	Industrial designs	Patents (inventions)
Topographies of semiconductor products	Plant varieties	Protection of rights Competition

Agreement strengthens IP protection while keeping healthcare exemption:

Advocating outside of Ukraine

shevska і ще 2 зараз тут: European ...
iber of European Parliament, president of

- With the support of the International Renaissance Foundation there were meetings in European Parliament
- **Rebecca HARMS** Member of the European Parliament, Greens
- **Gabriella GIOVINCHI**, Advisor to MEP Nessa Childers (Member of the European Parliament, Socialists and Democrats)

**High-Level Political
Dialog
as for the IP and Access
to Medicines gave the
start of Patent reform
October 25, 2017
Kyiv**

- **WHO Experts:**
- Dr. Marthe Everard, WHO representative to Ukraine
- Peter Beyer, WHO HQ
- Ellen 't Hoen, WHO consultant
- Boyan Konstantinov, UNDP
- Hans Georg Bartels, WIPO

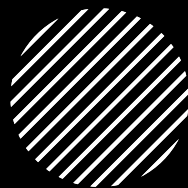
- **Ukrainian Experts from:**
- Ministry of Health of Ukraine,
- State Exp. Center,
- Ministry of Economic Development and Trade Ukraine
- Antimonopoly Committee of Ukraine
- State Patent Office
- Scientific and Research Intellectual Property Institute of National Academy of Law Sciences of Ukraine

Національна стратегія розвитку інтелектуальної власності: парламентські слухання 16 грудня 2019 року

Політика управління ІВ в ОПК

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 10 квітня 2026 р. № 342-р

Київ

Про затвердження політики управління інтелектуальною власністю в оборонно-промисловому комплексі України

1. Затвердити політику управління інтелектуальною власністю в оборонно-промисловому комплексі України, що додається.

2. Міністерству оборони разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади та державними замовниками у сфері оборони:

створити єдину інформаційну систему науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, результатів інтелектуальної діяльності та технологій військового призначення та подвійного використання, конструкторської документації на вироби військового призначення у взаємодії з реєстрами

Інтелектуальна власність в ОПК — це ресурс обороноздатності держави

Розвиток національного ОПК зменшує залежність від критичного імпорту

Національний інтелектуальний капітал стає основою технологічної незалежності

ІВ стимулює створення нових високотехнологічних рішень для сил оборони

Управління ІВ відкриває шлях до експорту, інвестицій і військово-технічного співробітництва

ІВ як складова суверенітету держави

від патенту - до виробництва, експорту і безпеки

Суверенітет на ринках об'єктів ІВ означає, що критична технологія залишається керованою всередині країни: право, виробництво, ліцензія, доступ до даних та експортні рішення не залежать повністю від зовнішнього центру.

1. Нац. заявка
і пріоритет

2. Експертиза
і режим
секретності

3. Права у
державному
реєстрі

4. Ліцензування
та локалізація

5. Виробництво,
експорт,
податки

Коли цей ланцюг знаходиться вдома, держава отримує:

- стійкість до зовнішнього тиску на ліцензії та постачання;
- контроль над dual-use технологіями і чутливими даними;
- вищу частку доданої вартості, податків і робочих місць;
- кращу переговорну позицію в кооперації з союзниками.

Чому технології треба охороняти саме в державі?

Економічна конкурентоспроможність починається з контролю над власними інноваціями

01

Бар'єр від копіювання

Патент захищає ринкову частку компанії та створює бізнес-модель: ліцензії, роялті, партнерства

02

Сигнал інвестору

Технологія має власника, межі використання і потенціал монетизації — це привертає капітал

03

Експортний потенціал

Захищені технології відкривають доступ до міжнародних ринків і кооперації з союзниками

European Defence Fund — €6,5

млрд інвестовано в оборонні інновації ЄС з 2021 року.

Україна може стати частиною цієї екосистеми — якщо захистить свої технології вдома

Хто контролює технологію — той визначає правила гри на ринку

Досвід партнерів

У Великій Британії політика Міноборони виходить із балансу: ІВ, створена за контрактами, зазвичай залишається у підрядника, а держава отримує права на використання для урядових, безпекових і оборонних потреб. Британське MoD прямо визнає потребу заохочувати приватні інвестиції у створення ІВ для посилення оборонних спроможностей

https://www.gov.uk/guidance/defence-and-security-accelerator-terms-and-conditions-and-contract-guidance?utm_source=chatgpt.com

Американська модель Bayh–Dole показує сильну економічну логіку: держава може фінансувати дослідження, але права на винаходи можуть залишатися у виконавців — університетів, малих компаній, дослідницьких установ — щоб вони мали стимул доводити розробки до ринку. Закон прямо спрямований на участь малого бізнесу, співпрацю науки й промисловості та комерціалізацію винаходів, створених за підтримки держави

https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2011-title35/html/USCODE-2011-title35-partII-chap18.htm?utm_source=chatgpt.com

Приклад ЄС/NATO- середовища: оборонні інновації дедалі більше залежать від SMEs

Європейська оборонна політика активно залучає малі й середні компанії до оборонних інновацій. Наприклад, у 2026 році Єврокомісія оголосила інвестиції в 57 оборонних проєктів, де окремі механізми передбачають підтримку стартапів і SMEs, зокрема для інтеграції нових інновацій у сферу оборони; українські суб'єкти також можуть подаватися.

https://defence-industry-space.ec.europa.eu/commission-invest-eu107-billion-57-defence-projects-supporting-european-readiness-flagships-2026-04-15_en?utm_source=chatgpt.com

Урок для України:
майбутній ОПК — це не тільки великі державні заводи, а й мережа малих інноваційних компаній. Для них патент — один із небагатьох способів захистити свою частку цінності у великому оборонному ланцюгу.

? Українські організації, які можуть представляти інтереси ОПК ?

Громадські та бізнес-асоціації як канал професійної адвокатури

A Українська Рада Зброярів

Платформа консолідації приватного оборонного сектору: може формувати спільні позиції виробників щодо закупівель, експорту, ІВ, технологічної кооперації та взаємодії з державою.

B NAUDI

Національна асоціація оборонної промисловості України: об'єднує виробників техніки військового та подвійного призначення, БПЛА, РЕБ, бронетехніки, боєприпасів; працює з інвестиціями, експортом і політикою ОПК.

C Асоціація виробників ОВТ

Профільне об'єднання виробників озброєння та військової техніки: може просувати інтереси щодо доступу до замовлень, процедур допуску, стандартизації, локалізації та серійного виробництва.

Практична роль асоціацій

збирають позицію ринку → формують нормативні пропозиції → ведуть діалог із державою → легально представляють економічні інтереси виробників

Лобіювання в Україні: правова рамка

Що змінює Закон України «Про лобіювання» № 3606-IX

1 Що регулює закон

Лобіювання — це вплив або спроба впливу на суб'єктів правотворчості щодо нормативно-правових актів у комерційних інтересах бенефіціара або у власних комерційних інтересах.

2 Що є предметом

Предметом є планування, розроблення, прийняття, зміна, скасування або утримання від прийняття нормативно-правового акта.

3 Що дає бізнесу

Закон легалізує професійне представництво інтересів за умов прозорості: реєстрація, звітність, ідентифікація бенефіціара та правил взаємодії з владою.

Значення для ОПК

Лобіювання системних правил: оборонні закупівлі, експорт, трансфер технологій, охорону ІВ, компенсацію витрат на патентування, доступ до фінансування та державних програм.

Чи підпадають виробники ОПК під Закон про лобіювання?

Ключовий критерій — не статус “оборонного виробника”, а зміст дії

Так, якщо...

- 1 виробник або асоціація впливає на нормативно-правовий акт
- 2 мета — комерційний інтерес: закупівлі, експорт, локалізація, стандарти, компенсації, ІР-режими
- 3 дія здійснюється професійно / за винагороду або у власному комерційному інтересі

Ні / не як лобіювання, якщо...

- 1 участь у публічних консультаціях без просування конкретного комерційного інтересу
- 2 надання технічної, експертної чи довідкової інформації без впливу на нормативне рішення
- 3 операційна взаємодія за контрактом без вимоги змінити регулювання

Висновок

Виробники ОПК підпадають під закон тоді, коли просувають нормативні зміни у власному або чужому комерційному інтересі. Це не заборона, а вимога прозорості й зареєстрованої адвокації.

Іноземні приклади: професійне представництво оборонної індустрії

У країнах НАТО це нормальний інструмент діалогу між бізнесом, державою і законодавцями

US США: NDIA

National Defense Industrial Association: адвокація політик для життєздатної та конкурентної національної технологічної й промислової бази; діалог між урядом, Конгресом і промисловістю.

US США: AIA

Aerospace Industries Association: представництво інтересів aerospace & defence щодо інвестицій, інновацій, конкурентоспроможності, ланцюгів постачання й оборонних закупівель.

UK Велика Британія: ADS

ADS Group: торгова асоціація секторів aerospace, defence, security and space; працює з промисловою політикою, міжнародною торгівлею, навичками й експортом.

EU ЄС: ASD Europe

ASD Europe: голос європейських aerospace, security and defence industries; об'єднує великі компанії та національні асоціації.

Аргумент для України

Професійне лобіювання інтересів ОПК — це не “сіра зона”, а елемент зрілої оборонно-промислової політики: консолідація позицій бізнесу, прозорі правила, сталі канали діалогу з державою.

Що має захищати виробника до передачі технології іноземцю

Патентна заявка важлива, але сама по собі недостатня: потрібна договірна й регуляторна архітектура

1

До демонстрації

NDA + фіксація авторів, технічного опису, креслень, прототипів, дат створення та ланцюга прав.

2

До переговорів про інвестиції

Подання української заявки або іншого інструменту фіксації прав; визначення, що передається: виріб, ліцензія, ноу-хау чи права ІВ.

3

У договорі

Ліцензія замість повного відчуження; територія, строк, роялті, експортні права, субліцензії, право України на використання, контроль модифікацій.

4

При передачі технології

Перевірка режиму експортного контролю: оборонна технологія або технологія подвійного використання не є “звичайним товаром”.

Практичний висновок: не “продати і забути”, а вбудувати технологію у довгу модель доходу та контролю.

Коли комерційна таємниця є ефективнішим інструментом в сфері ОПК: аргументи ЗА і ПРОТИ

Комерційна таємниця дозволяє зберегти технологічну перевагу без публічного розкриття критичних відомостей.

Патент має обмежений строк дії. Комерційна таємниця може охоронятися потенційно безстроково — **доки інформація залишається секретною** (це - виклик) в умовах сучасної війни, не кожен винахід доживає патентний цикл.

WIPO прямо зазначає, що комерційна таємниця може бути корисною для інформації, яка не відповідає критеріям патентоздатності або стосується виробничих/комерційних процесів (https://www.wipo.int/en/web/trade-secrets/tradesecrets_faqs?utm_source=chatgpt.com)

ВИСНОВОК:

Комерційна таємниця є ефективнішою за патент у сфері ОПК тоді, коли розкриття технології створює більший ризик, ніж її формальна реєстрація: для алгоритмів, виробничих процесів, параметрів, налаштувань, документації та ноу-хау. Водночас вона не дає абсолютної монополії, не захищає від незалежної розробки чи reverse engineering і може бути втрачена через один витік. Тому для українського ОПК оптимальною є гібридна модель: патентувати те, що потрібно фіксувати як актив і захищати на ринку, а критичне ноу-хау, яке не варто розкривати, охороняти як комерційну таємницю.

Зміни до законодавства про
КТ: імплементація Директиви
ЄС 2016/943 про захист
нерозкритого ноу-хау та
комерційної інформації
[https://me.gov.ua/Documents/
Detail/3667fe59-d9ce-4d6d-
a6d1-
1a380b79d678?lang=uk-
UA&title](https://me.gov.ua/Documents/Detail/3667fe59-d9ce-4d6d-a6d1-1a380b79d678?lang=uk-UA&title)

Комерційна таємниця перестає бути “додатком до ІВ” і стає самостійним інструментом захисту оборонного ноу-хау.

Комерційна таємниця в ОПК захищатиметься лише тоді, коли компанія зможе показати: вона не просто мала секрет, а реально його охороняла: *NDA, режим доступу, маркування документів, обмеження кола осіб, внутрішні політики, кіберзахист, договори з працівниками, субпідрядниками, волонтерами тощо.*

Проект створює юридичну зброю проти моделі: “забрали українське ноу-хау — запустили виробництво або експорт за кордоном”.

Комерційна таємниця отримує економічну ціну: порушник має компенсувати не лише факт витоку, а вартість незаконного використання технології.

КТ виробника ОПК стає активом, який можна ліцензувати, оцінювати, передавати в межах договорів і використовувати в інвестиційних моделях.

УКРНОІВІ

—
майданчик
обговорення
стратегічних змін
до законодавства

Оксана Кашинцева

oksana.kashyntseva@nipo.gov.ua

<https://nipo.gov.ua/tsentr-rozvytku-ip-prava/>

Дякую за
увагу!

